

Original Article

Comparative Analysis of Competent Authority Dealing with Objections in Arbitration Laws of Iran and China with Particular Emphasis on CITEC Regulations

Sima Alavi Hejazi¹ , Mahmoud Jalali^{*2} , Maryam Ghorbanifar³ , Ali Radan Jebeli⁴

¹ PhD student in Private Law, Faculty of Humanities and Law, Isfahan (Khorasgan) Branch, Islamic Azad University, Isfahan, Iran

² Associate Professor, Department of Law, Faculty of Administrative Sciences and Economics, University of Isfahan, Isfahan, Iran

³ Assistant Professor, Department of Private Law, Faculty of Humanities and Law, Isfahan (Khorasgan) Branch, Islamic Azad University, Isfahan, Iran

⁴ Assistant Professor, Department of Private Law, Faculty of Humanities and Law, Isfahan (Khorasgan) Branch, Islamic Azad University, Isfahan, Iran

[10.22080/lps.2023.25849.1552](https://doi.org/10.22080/lps.2023.25849.1552)

Received:

August 28, 2023

Accepted:

February 10, 2024

Available online:

July 08, 2025

Keywords:

Arbitration Clause,
Arbitration, China,
CITEC, Main Contract,
Jurisdiction

Abstract

At the start of the arbitration, the parties may raise objections regarding the validity of the original contract, the existence or validity of the arbitration agreement, or the competence of the arbitrator. In such a situation, the question arises as to which authority is competent to deal with it? In response to this question, different laws have different positions depending on whether or not they pay attention to the principles of "independence of the arbitration clause" and "jurisdiction in determining the jurisdiction". This research, using a descriptive method, intends to compare the competent authority on the handling of the above objections in the arbitration laws of Iran and China. The new laws governing arbitration consider the competent authority to be an arbitrator or an arbitration court. Examining the arbitration laws of Iran and China shows that, according to Article 461 of the Civil Procedure Law, judicial authorities are competent to handle Iranian domestic arbitrations. However, according to some interpretations, this article was not in the position of determining the judicial authorities as the competent authority to deal with the above-mentioned objections. Iran's international commercial arbitration law has explicitly assigned the jurisdiction of the arbitrator to deal with the aforementioned objections. China's arbitration laws and the regulations of the China International Commercial and Economic Arbitration Commission-CITEC, as one of the most important arbitration institutions in China, considers the head of the arbitration organization, people's courts and the arbitration court to be the authority for dealing with the aforementioned objections according to the conditions and the subject matter of the objection. As a result, in terms of the different positions of the arbitration laws of Iran and China in determining the competent authority, it is necessary for the parties to identify the competent authority based on the law and regulations governing the arbitration before raising any objection, and then proceed to raise the objection, in order to avoid delaying the proceedings caused by The selection of unqualified authority should be avoided.

***Corresponding Author:** Mahmoud Jalali

Address: University of Isfahan, Isfahan, Iran.

Email: m.jalali@ase.ui.ac.ir

Extended Abstract

1. Introduction

At the start of the arbitration, the parties may raise objections regarding the validity of the original contract, the existence or validity of the arbitration agreement, or the competence of the arbitrator. In such a situation, the question arises as to which authority is competent to deal with it? In response to this question, different laws have different positions depending on whether or not they pay attention to the principles of "independence of the arbitration clause" and "jurisdiction in determining the jurisdiction". This research, using a descriptive method, intends to compare the competent authority on the handling of the above objections in the arbitration laws of Iran and China. The new laws governing arbitration consider the competent authority to be an arbitrator or an arbitration court.

2. Research Methodology

This research, using a descriptive method, intends to compare the competent authority on the handling of the above objections in the arbitration laws of Iran and China.

3. Research Findings

Examining the arbitration laws of Iran and China shows that, according to Article 461 of the Civil Procedure Law, judicial authorities are competent to handle Iranian domestic arbitrations. However, according to some interpretations, this article has not been in the position of determining judicial authorities as competent authorities to deal with objections. Iran's international commercial arbitration law has included the arbitrator's jurisdiction to deal with the above-mentioned objections. China's

arbitration laws and the regulations of the China International Commercial and Economic Arbitration Commission - CITEC, as one of the most important arbitration institutions in China, considers the head of the arbitration organization, people's courts and the arbitration court to be the authority for dealing with the aforementioned objections according to the conditions and the subject matter of the objection. According to the law and regulations governing arbitration, the parties must identify the competent authority before raising any objection and then act in order to avoid delaying the proceedings due to the selection of an incompetent authority.

4. Conclusion

Iran's domestic arbitration law ignores the principle of "jurisdiction in determining jurisdiction" and the ambiguity in its position regarding the acceptance of the principle of "independence of the arbitration clause" considers judicial authorities to be competent to deal with objections, but Iran's international commercial arbitration law, with the explicit acceptance of the two aforementioned principles, deems the competent authority to deal with objections to be the CIA arbitrator of the arbitration court. Although the Chinese arbitration law has considered the two aforementioned principles, it has acted in a different way in applying the principle of jurisdiction in determining jurisdiction. This law considers the arbitrator or arbitral tribunal to be the competent authority regarding the validity of the original contract, and in the existence or validity of the contract, the arbitration of the matter in the matter is within the jurisdiction of the people's courts and the head of the arbitration institution. Therefore, by recognizing the jurisdiction

of different judicial authorities, it has acted differently from the new laws governing arbitration. Also, regarding objection to the jurisdiction of the arbitrator, he considers the matter to be within the jurisdiction of the head of the arbitration institution. CITEC, as one of the most important arbitration institutions in China, has not accepted the jurisdiction of the people's courts to deal with the validity of the arbitration agreement, except for the issue of the invalidity of the original contract, which it has put under the jurisdiction of the arbitrator or the arbitration court. In other cases, as in the Chinese Arbitration Law, CITEC considers it the competence of the president of

CITEC as the head of the arbitration institution to deal with the issues.

Funding

There is no funding support.

Authors` Contribution

Authors contributed equally to the conceptualization and writing of the article, approved the content of the manuscript, and agreed on all aspects of the work.

Conflict of Interest

Authors declared no conflict of interest.

Acknowledgments

We are grateful to all the persons for scientific consulting in this paper.

علمی پژوهشی

تحلیل تطبیقی مرجع صالح در رسیدگی به ایرادات در حقوق داورى ایران و چین با تأکید بر مقررات سیتک

سیما علوی حجازی^۱ , محمود جلالی^{۲*} , مریم قربانی فر^۳ , علی رادان جبلی^۴

^۱ دانشجوی دکتری حقوق خصوصی، دانشکده علوم انسانی و حقوق، واحد اصفهان (خوراسگان)، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران
^۲ دانشیار گروه حقوق، دانشکده علوم اداری و اقتصاد، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران
^۳ استادیار گروه حقوق خصوصی، دانشکده علوم انسانی و حقوق، واحد اصفهان (خوراسگان)، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران
^۴ استادیار گروه حقوق خصوصی، دانشکده علوم انسانی و حقوق، واحد اصفهان (خوراسگان)، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران

[10.22080/lps.2023.25849.1552](https://doi.org/10.22080/lps.2023.25849.1552)

چکیده

با شروع داورى، طرفین ممکن است ایراداتی را نسبت به اعتبار قرارداد اصلی، وجود یا اعتبار قرارداد داورى و یا صلاحیت داور مطرح نمایند. در چنین شرایطی این سؤال مطرح می‌باشد که کدام مرجع صالح به رسیدگی است؟ در پاسخ به این سؤال قوانین مختلف برحسب توجه یا عدم توجه به اصول «استقلال شرط داورى» و «صلاحیت در تعیین صلاحیت» موضع‌گیری‌های متفاوتی دارند، بعضی مراجع قضایی، بعضی داور یا دیوان داورى و بعضی رئیس نهاد داورى را صالح به رسیدگی می‌دانند. این پژوهش به روش توصیفی قصد دارد مرجع صالح بر رسیدگی به ایرادات فوق را در قوانین داورى ایران و چین به‌طور تطبیقی بررسی نماید. قوانین نوین حاکم بر داورى مرجع صالح را داور یا دیوان داورى می‌داند. بررسی قوانین داورى ایران و چین گویای آن است که در داورى‌های داخلی ایران به‌موجب ماده ۴۶۱ قانون آیین دادرسی مدنی ظاهراً، مراجع قضایی صالح به رسیدگی می‌باشند. هرچند، براساس بعضی تفاسیر، این ماده در مقام تعیین مراجع قضایی به عنوان مرجع صالح بر رسیدگی به ایرادات فوق‌الذکر نبوده است. قانون داورى تجارى بین‌المللی ایران صراحتاً رسیدگی به ایرادات فوق‌الذکر را در صلاحیت داور قرار داده است. قوانین داورى چین و مقررات کمیسیون داورى تجارى و اقتصادى بین‌المللی چین-سیتک به عنوان یکی از مهم‌ترین نهادهای داورى در چین مرجع رسیدگی به ایرادات مذکور را بر حسب شرایط و موضوع ایراد رئیس سازمان داورى، دادگاه‌های مردمی و دیوان داورى می‌داند. در نتیجه به لحاظ مواضع متفاوت قوانین داورى ایران و چین در تعیین مرجع صالح، لازم است طرفین قبل از طرح هر ایرادى، براساس قانون و مقررات حاکم بر داورى مرجع صالح را شناسایی و سپس اقدام به طرح ایراد نمایند، تا از اطاله رسیدگی ناشی از انتخاب مرجع فاقد صلاحیت جلوگیری شود.

تاریخ دریافت:

۰۶ شهریور ۱۴۰۲

تاریخ پذیرش:

۲۱ بهمن ۱۴۰۲

تاریخ انتشار:

۱۷ تیر ۱۴۰۴

کلیدواژه‌ها:

چین، داورى، سیتک، شرط داورى صلاحیت، قرارداد اصلی

* نویسنده مسئول: محمود جلالی

آدرس: دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران.

ایمیل: m.jalali@ase.ui.ac.ir

۱ مقدمه

یکی از مهم‌ترین سؤالاتی که طرفین یک قرارداد داور می‌تواند با آن مواجه شوند آن است که چه مرجعی برای رسیدگی به ایرادات مربوط به اعتبار قرارداد اصلی، وجود یا اعتبار قرارداد داور و صلاحیت داور صالح به رسیدگی می‌باشد؟ پاسخ قوانین مختلف به این سؤال متفاوت است. منشاء این تفاوت به میزان توجه قوانین داور به اصول و قوانین نوین حاکم بر داور بستگی دارد. اصول و قوانینی که هدف آنها، کاهش نقش دخالتی و حتی نظارتی دادگاه‌ها بر داور، واگذاری تصمیم‌گیری به داوران (مافی، ۱۳۹۷: ۳۶)، افزایش صلاحیت داوران، استقلال مرجع داور از مراجع قضایی و افزایش سرعت داور می‌باشد، تا بتواند شرایط یک رسیدگی خصوصی، سریع و امن را فراهم آورد (نیک‌بخت، ۱۳۹۸: ۲۱۳). بدیهی است انتخاب هر کدام از این مراجع توسط قانون‌گذاران می‌تواند در میزان مدت و سرعت داور همچنین استقلال داور از مراجع قضایی مؤثر باشد. از جمله این اصول «اصل صلاحیت در تعیین صلاحیت» است که به داوران اختیار می‌دهد در خصوص صلاحیت خود تصمیم‌گیری کنند و اصل «استقلال شرط داور» که با مستقل دانستن شرط داور از قرارداد اصلی حتی در صورت ایراد به اعتبار قرارداد اصلی، شرط داور

را که مبنای صلاحیت داور می‌باشد، معتبر دانسته، اتخاذ تصمیم در مورد اختلافات را همچنان در صلاحیت داور قرار می‌دهد (جهانیان و شهبازی‌نیا، ۱۳۹۸: ۴۷). عدم صلاحیت داور ممکن است ناشی از فقدان خصوصیات قانونی داور، عدم اعتبار موافقتنامه داور، خروج یا تجاوز داور از موضوع داور باشد. بنابراین در قوانین نوین تصمیم‌گیری در مورد بسیاری از ایراداتی که قبل از شکل‌گیری این اصول در صلاحیت دادگاه‌ها قرار داشت، در صلاحیت داور قرار می‌گیرد. قانون نمونه آنسیترال^۱ با ملاک قرار دادن این اصول، مبنای بسیاری از قوانین داور کشورهای مختلف قرار گرفته است. با رشد روزافزون روابط تجاری و سرمایه‌گذاری بین دو کشور ایران و چین، بروز اختلافات اجتناب‌ناپذیر خواهد بود. از آنجا که در عرف حاکم بر روابط تجاری حل و فصل اختلافات عموماً از طریق داور صورت می‌گیرد. لازم است، سرمایه‌گذاران، وکلاء و دست اندرکاران این حوزه قوانین داور دو کشور را در ابعاد مختلف شناخته و با شباهت‌ها، تفاوت‌ها و نقاط ضعف و قوت آن‌ها آشنا شوند. قانونگذاران نیز هم‌راستا با قوانین نوین حاکم بر داور قانونگذاری کرده یا به اصلاح قوانین بپردازند. در این پژوهش تلاش شده است با بررسی تطبیقی قوانین داور ایران و چین همچنین مقررات کمیسیون داور تجاری اقتصادی بین‌المللی چین^۲ - سیتک^۳ که از

^۱ از این پس «ق.ن.آ» نامیده می‌شود.

^۲ China International Economic and Trade Arbitration Commission-CIETAC

^۳ سیتک یکی از مهم‌ترین مؤسسات داور دائمی در جهان است که مقر آن در پکن قرار دارد این سازمان داور در آوریل ۱۹۵۴ براساس تصمیم شورای گسترش بازرگانی بین‌المللی چین تأسیس گردید. در آن زمان این کمیسیون را کمیسیون داور تجاری خارجی - فتک می‌نامیدند. فتک به اختلافات ناشی از قراردادهای و معاملات در تجارت خارجی رسیدگی می‌کرد. مقررات این کمیسیون در سال ۱۹۵۶ وضع گردید. فتک در سال ۱۹۸۰ همزمان با شروع سیاست درهای باز چین به کمیسیون داور تجاری و اقتصادی خارجی چین - فیتک تغییر نام داد. سپس در سال ۱۹۸۸ با اعلام رسمی شورای ایالتی به «کمیسیون داور تجاری و اقتصادی و بین‌المللی چین - سیتک» تغییر نام داد (ماده ۱ ق.س). در ابتدا سیتک فقط به

حل و فصل اختلافات مربوط تجارت خارجی می‌پرداخت. متعاقباً با توسعه اقتصاد بین‌المللی و تقاضای ناشی از این توسعه: لایحه سیتک گسترش یافت. به طوری که اختلافات مربوط به سرمایه‌گذاری‌ها و سایر فعالیت‌های اقتصادی نهادهای خارجی را نیز تحت پوشش قرار داد. سیتک وابسته به هیچ سازمان دولتی نیست. اما تابع شورای گسترش بازرگانی بین‌المللی چین می‌باشد که یک سازمان غیر دولتی است دائماً در حال توسعه و مدرن‌سازی قواعد و خدمات خود بوده و دارای جنبه‌های منحصر به فردی در داور می‌باشد. سیتک در سالهای ۱۹۹۴، ۱۹۹۵، ۱۹۹۸، ۲۰۰۰، ۲۰۰۳، ۲۰۰۵، ۲۰۱۲، ۲۰۱۴، ۲۰۱۵ قواعد خود را در جهت رفع ناکارآمدی‌ها، توجه بیشتر به اصول و قوانین نوین حاکم بر داور، تسریع روند داور و افزایش صلاحیت‌های سیتک اصلاح نموده است. این نهاد داور بدلیل کثرت مراجعات و نقشی که در گسترش داور در چین داشته است از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

نهادهای مهم داورى بین‌المللى در چین بوده و نقش مهمى در ارتقای داورى در این کشور داشته است، موضع قوانین داورى دو کشور را در خصوص تعیین مرجع صالح در رسیدگی به ایراد تعیین اعتبار قرارداد اصلی، وجود یا اعتبار شرط داورى و صلاحیت داور مورد بررسی تطبیقى قرارگیرد.

۲ مرجع صالح در تعیین صلاحیت

صلاحیت در حقوق عبارت از شایستگی و توانایی قانونی دادگاه‌های یا مراجع غیر دادگستری در رسیدگی به دعاوی و اختلافات و حل و فصل آنها است (بهرامی، ۱۳۷۹: ۳۵). برای آن‌که یک نهاد داورى صلاحیت حل و فصل اختلافات محوله را داشته باشد، طرفین دعوا باید با توافق و تراضی توافق‌نامه‌ای معتبر و قانونی در محدوده قلمرو شخصی، موضوعی و مکانی تعریف شده در قانون تنظیم نمایند (Zhang, 1999, 11) تا از مراجع قضایی سلب صلاحیت و برای مرجع داورى ایجاد صلاحیت شود (مافی، ۱۳۹۷: ۱۹۳ & Kronke et al, 2010, 95). با وجود شرط داورى در قرارداد، طرفین ممکن است ایراداتی را به اعتبار قرارداد اصلی، وجود یا اعتبار شرط داورى و صلاحیت داور یا دیوان داورى مطرح کنند، در این موارد یکی از موضوعات قابل بحث آن است که چه مرجعی باید به این ایرادات رسیدگی کند؟ در ابتدا ممکن است به نظر آید، اما مرجع ثالثی باید به موضوع رسیدگی کند. اما موضع‌گیری قوانین داورى در سطح داخلی و بین‌المللی در این مورد متفاوت است. آنچه باعث این تفاوت‌ها شده، میزان توجه قوانین به اصول «استقلال شرط داورى» و «صلاحیت در تعیین صلاحیت» است. هر چند در اکثر قوانین نوین حاکم بر داورى به این اصول توجه شده است.^۱ اما در قوانین قدیمی‌تر کمتر مورد توجه قرار گرفته است. این موضوع موجب موضع‌گیری متفاوت قوانین

داورى نسبت به مرجع صالح در رسیدگی به ایرادات مذکور شده است. بند ۱ ماده ۱۶ «ق.ن.آ» به صراحت اصل «صلاحیت و تعیین صلاحیت» و «استقلال شرط داورى» پذیرفته، مقرر می‌دارد: «دیوان داورى می‌تواند در مورد صلاحیت خود همچنین درباره وجود یا اعتبار موافقتنامه داورى اتخاذ تصمیم کند. برای این منظور شرط داورى که (به صورت) جزئی از یک قرارداد داورى می‌باشد. به عنوان موافقتنامه‌ای مستقل از سایر شرایط قرارداد به شمار می‌رود. تصمیم هیأت داورى مبنی بر اینکه قرارداد داورى باطل و ملغی‌اثر است، فی‌نفسه به معنای عدم اعتبار شرط داورى (مندرج در آن قرارداد) نخواهد بود». امروزه قانون‌گذاران سعی دارند تا در اصلاح قوانین داورى و یا تقنین قوانین جدید اصول و قواعد مذکور را مد نظر قراردهند. باین‌حال هنوز شاهد تفاوتی در قوانین داورى کشورها مختلف در این خصوص می‌باشیم.

۲.۱ قوانین سنتی

بعضی از مقررات حاکم بر داورى تصمیم‌گیری در خصوص ایراد به اعتبار قرارداد اصلی، ایراد به وجود یا اعتبار شرط داورى و ایراد به صلاحیت داور یا دیوان داورى را به مرجع قضایی واگذار نموده‌اند و یا بیان صریحی در این خصوص ندارند. در این قوانین با نادیده گرفتن اصل «استقلال شرط داورى» و «صلاحیت در تعیین صلاحیت» نهایتاً به اصل «استقلال داورى از مراجع قضایی» نیز بی‌توجه بوده‌اند، زیرا دادگاه‌ها موظف به مداخله در رسیدگی به ایرادات مذکور شده‌اند. (ماده ۴۶۱ ق.آ.د.م مصوب ۱۳۷۹ و ماده ۶۳۶ «ق.آ.د.م» مصوب ۱۳۱۸ و ماده ۲۰ «ق.د.چ»)

۲.۲ قوانین نوین

قوانین نوین حاکم بر داورى عموماً با تأسی به قانون نمونه آنسیتال بر اساس دو اصل مترقی «استقلال شرط داورى» و «صلاحیت در تعیین صلاحیت»

^۱ ماده ۱۴۴۷ و ۱۴۶۵ قانون داورى بین‌المللی فرانسه و بند ۱ ماده ۲۱ قانون داورى بین‌المللی سوئیس

(O. & Miller, 2013, 70 & Lin, 2007, 137)
(www.cietac.org & Kostrzewa, 2006, 518-9)

۳.۱ استقلال شرط داور

موافقتنامه داورى سندی برای اعلام تمایل طرفین جهت حل و فصل اختلاف از طریق داورى است، که به دو شکل «قرارداد مستقل» و «شرط داورى» در ضمن قرارداد اصلی تنظیم می‌شود. (Pisacane, et al, 2016, 7) اگر داورى به شکل قراردادی مستقل تنظیم شده باشد، موضوع تسری شرایط قرارداد اصلی در قرارداد داورى منتفی است. اما چنانچه به صورت شرط داورى منعقد شده باشد، این سؤال مطرح است که با طرح دعوى و یا ادعاى بطلان، فسخ یا اقاله قرارداد اصلی و یا تحقیق اثبات موارد مذکور آیا شرط داورى همواره پابرجاست؟ یا شرط نیز به تبع قرار اصلی باطل، فسخ یا اقاله می‌شود؟ در این خصوص دو دیدگاه وجود دارد. یک دیدگاه بر اساس قواعد عمومى قراردادهای و متابعت شرط از قرارداد اصلی، مشروعیت توافق‌نامه داورى را ناشی از قرارداد اصلی دانسته، در صورت بطلان، فسخ یا اقاله قرارداد اصلی، شرط داورى را نیز به دلیل اثر تبعی فرع از اصل باطل می‌داند (امامی، ۱۳۷۵: ۲۷۲ و کاتوزیان، ۱۳۸۳: ۲۹۷). متعاقباً با بطلان شرط داورى، داور یا دیوان داورى که صلاحیت خود را از شرط داورى به دست آورده بود صلاحیت خود را برای بررسی اعتبار قرارداد اصلی، شرط داورى و یا صلاحیت داور از دست می‌دهد (مافی و اسحقى، ۱۴۰۲: ۷). اما بر اساس دیدگاه دیگری حقوقدانان معتقدند شرط داورى مستقل از قرارداد اصلی است. بنابراین حتی اگر قرارداد اصلی معتبر نباشد، شرط داورى واجد اعتبار حقوقی خواهد بود. استدلال این گروه آن است که استقلال شرط داورى نتیجه اراده ضمنی طرفین بوده که در نتیجه نیازها و مصالح عملى بر آن توافق کرده‌اند^۱ (صفایی، ۱۳۷۷: ۱۱۷ و جنیدی، ۱۳۷۶: ۱۴۷)، حقوق کامن‌لا نیز مبنای اصل مذکور را اراده ضمنی طرفین در ارجاع تمام اختلافات از جمله اعتبار قرارداد اصلی به داورى بیان نموده

تقنین یافته‌اند. به‌طوری‌که چنانچه ادعاى بطلان قرارداد اصلی مطرح‌گردد، مستند به اصل استقلال شرط داورى، قرارداد اصلی را از شرط ضمن آن مستقل دانسته، ادعاى مذکور را در اعتبار شرط داورى مؤثر نمی‌دانند و شرط داورى را همچنان معتبر و به تبع داورى که صلاحیت خود را از شرط داورى بدست آورده را صالح بر رسیدگی می‌دانند. در این مورد اصل استقلال شرط داورى به حمایت اصل صلاحیت در تعیین صلاحیت آمده و با مستقل دانستن شرط داورى از قرارداد اصلی امکان رسیدگی توسط داور یا دیوان داورى را فراهم آورده است (جهانیان و شهبازی‌نیا، ۱۳۹۸: ۳۶). در مواردی نیز که اعتبار شرط داورى یا صلاحیت داور یا دیوان داورى مورد ایراد قرار می‌گیرد. این قوانین بر اساس اصل «صلاحیت در تعیین صلاحیت» داور را برای تعیین تکلیف صالح می‌داند. به این ترتیب قوانین نوین حاکم بر داورى، با تمسک به اصول مذکور به استقلال داورى از مراجع قضایی توجه خاص داشته، موجبات گسترش صلاحیت نهاد داورى را فراهم و با جلوگیری از خروج پرونده از داورى باعث افزایش سرعت رسیدگی شده‌اند.

۳ اصول مؤثر در تعیین صلاحیت

قوانین داورى نوین با مبنا قراردادن قانون نمونه آنسیترال سعی داشته تا سر حد امکان از نقش دخالتی و حتی نظارتی دادگاه‌ها کاسته و رسیدگی و اتخاذ تصمیم را به داور یا دیوان داورى محول کنند (Wallace, 1990, 259). در این قوانین دو اصل بسیار مهم و اساسی «استقلال شرط داورى» و «صلاحیت در تعیین صلاحیت» مد نظر قرار گرفته است.

^۱ از پیروان این نظر شوئبل می‌باشد او معتقد است «توجیه واقعی استقلال شرط داورى بیشتر یک توجیه عملى دارد تا یک توجیه نظری داشته باشد» (صفایی، ۱۳۷۷: ۱۷).

قائل به متابعت شرط داوری از قرارداد اصلی نمی‌باشد.

۳٫۲ صلاحیت در تعیین صلاحیت

در پاسخ به این سؤال که آیا داوران صلاحیت تعیین صلاحیت خود را دارند یا نه؟ اصل «صلاحیت در تعیین صلاحیت» شکل گرفته است. به موجب این اصل، مرجع داوری اختیار دارد تا در مورد ایراد به صلاحیت داور ناشی از عدم اعتبار موافقتنامه داوری یا خروج از حدود آن اظهار نظر کند (جهانبانیان و شهبازی‌نیا، ۱۳۹۸: ۳۶ & carbonneau, 2007, 27). اصل صلاحیت در تعیین صلاحیت در سطح بین‌المللی و ملی از پذیرش عامی برخوردار است (susler, 2009, 125). به طوری که در قوانین نوین حاکم بر داوری از مهم‌ترین جنبه‌های پذیرفته شده در داوری محسوب شده، به داور اختیار می‌دهد صلاحیت خود را تعیین و در صورت وجود هرگونه ایراد و اعتراض به وجود یا اعتبار موافقتنامه داوری آن را بررسی و تصمیم‌گیری کند. پذیرش این اصل موجب بسط و گسترش صلاحیت داوران گردیده به آنها اختیار می‌دهد تا نه تنها در رابطه با وسعت قلمرو صلاحیت و مأموریت خود زمانی که مورد جرح قرار می‌گیرد یا ادعا خروج از اختیارات تفویضی می‌شود تصمیم‌گیری کند، بلکه اختیار می‌دهد در خصوص اعتبار قرارداد داوری و قرارداد اصلی نیز در فرض ایراد یکی از اصحاب دعوا اظهار نظر و اتخاذ تصمیم نماید (عابدی، ۱۳۸۵: ۱۱۰). بنابراین کاربرد این اصل به دو قسمت قابل تقسیم است، یکی رسیدگی به اعتبارات قرارداد داوری و قرارداد اصلی دیگری در مورد ایراد به صلاحیت داور بر اساس

است (اسکینی، ۱۳۸۳: ۱۵). چرا که طرفین در زمان انعقاد شرط داوری اراده کرده‌اند تا کلیه اختلافات خود را از طریق داوری حل و فصل نمایند.^۱ به هر حال امروزه این اصل در سطح بین‌المللی از جمله اصول پذیرفته شده در داوری به حساب می‌آید.^۲ از آثار پذیرفتن این اصل می‌توان گسترش صلاحیت داوران در رسیدگی به ایراد عدم اعتبار قرارداد داوری و قرارداد اصلی همچنین تعیین صلاحیت داوران توسط داور یا دیوان داوری نام برد. این امر با ماهیت داوری و اصول حاکم بر آن مطابقت داشته، از مداخله دادگاه‌ها در داوری جلوگیری، امکان انجام یک رسیدگی سریع را فراهم آورده و داوری را به سمت یک رسیدگی خصوصی سوق می‌دهد. موافقان استقلال شرط داوری خود به دو دسته تقسیم می‌شوند یک دسته معتقدند حتی با بطلان یا عدم انعقاد قرارداد اصلی شرط داوری معتبر خواهد بود و داور می‌تواند وارد رسیدگی شود. در مقابل گروهی دیگر معتقدند استقلال شرط داوری زمانی پذیرفته است که شرط داوری مندرج در قرارداد معتبر بوده یا شرط در ضمن قراردادی آمده باشد که نسبت به اعتبار آن تردید شده است (جعفریان، ۱۳۷۳: ۱۳). ماده ۷ قانون داوری تجاری بین‌المللی ایران^۳ و ماده ۱۹ قانون داوری چین^۴ و بند ۴ ماده ۵ مقررات سیتک^۵ به صراحت این اصل را پذیرفته‌اند. جالب آنکه ماده ۵۷ قانون قراردادهای چین مصوب ۱۹۹۹ نیز اصل استقلال شرط داوری را پذیرفته که این موضوع بیانگر آن است که چین در قوانین داخلی نیز به اصل استقلال شرط داوری نظر داشته،

^۱ عدم پیروی شرط از عقد مختص شرط داوری نیست، بلکه شامل هر شرطی که طرفین آن را مؤثر و لازم‌الاجرا بدانند نیز می‌شود (Jacobs, ۱۹۹۴, ۶۲۶).

^۲ به عنوان مثال: بند ۱ ماده ۶ ق.س. ۲۰۱۵، بند ۲ ماده ۸ قانون متحدالشکل شورای اروپایی، ماده ۵ کنوانسیون اروپایی که این اصل به طور ضمنی پذیرفته شده است، بند ۲ ماده ۲۱ قواعد آنسیترال و ماده ۱۶ ق.ن.آ، بند ۱۶ ماده ۱۶ ق.د.ت.ب.ا. بند ۳ ماده ۱۷۸ قانون فدرال حقوق بین‌الملل خصوصی سوئیس، (جنیدی، ۱۳۷۶: ۱۴۹).

^۳ از این پس «ق.د.ت.ب.ا.» نامیده می‌شود.

^۴ از این پس «نامیده می‌شود».

^۵ از این پس «م.س.» نامیده می‌شود.

^۶ If a contract is null and void, revoked or terminated, it shall not affect the validity of the dispute settlement clause which is independently existing in the contract <http://www.cietac.org/index.php?m=Article&a=show&id=2399&l=en>

تعیین صلاحیت داور یا دیوان داوری، را در صلاحیت داور می‌داند و صرفاً در موارد محدودی که بحث رسیدگی تبعی مطرح است، دادگاه «ابتدا» در جهت احراز اعتبار قرارداد اصلی اظهارنظر می‌کند، ایشان معتقدند این موارد محدود عبارتند از: ۱. اگر قبل از صدور رأی توسط داور یکی از طرفین در دادگاه طرح دعوا کند و طرف دیگر در این خصوص ایراد عدم صلاحیت دادگاه را مطرح نماید. در این مورد دادگاه باید مستند به ماده ۴۶۱ «ق.آ.د.م» ابتدا در مورد اعتبار یا عدم اعتبار موافقتنامه داوری اظهارنظر نماید و بر حسب مورد اقدام به صدور قرار عدم صلاحیت و یا رسیدگی کند. ۲. زمانی که یک طرف جهت تعیین داور به دادگاه مراجعه و طرف مستنکف به اعتبار موافقتنامه داوری ایراد می‌کند، دادگاه ابتدا اعتبار موافقتنامه داوری را احراز و در خصوص آن اظهار نظر کرده سپس داور تعیین کند. در غیر این صورت دعوا را به داوری احاله می‌دهد. ۳. زمانی که رأی داوری بدون حضور یکی از طرفین صادر و پس از آن طرف تقاضای ابطال رأی داور را بدلیل بی‌اعتباری قرارداد اصلی مطرح می‌کند. در این مورد نیز دادگاه ابتدا در مورد اعتبار یا عدم اعتبار قرارداد اصلی اظهارنظر می‌کند. براساس این دیدگاه در موارد محدود مطرح شده هرچند دادگاه به اعتبار موافقتنامه داوری و در نهایت صلاحیت داور رسیدگی می‌کند. اما اولاً این موضوعات محدود بوده و در همه موارد مطرح نمی‌باشد. ثانیاً در تمام موارد مذکور رسیدگی جنبه «تبعی» دارد. ثالثاً دادگاه در موارد فوق حکم صادر نمی‌کند. بلکه به یک اظهارنظر بسنده کرده تا بتواند به موضوع دیگری رسیدگی کند. این حقوقدانان با توجه به واژگان «ابتدا» و «اظهارنظر» به‌کاررفته در ماده ۴۶۱ «ق.آ.د.م» رسیدگی دادگاه را یک رسیدگی تبعی می‌دانند. بنابراین نتیجه می‌گیرند قانون آیین دادرسی مدنی اصل استقلال شرط داوری را به غیر از موارد ذکر شده، پذیرفته و داور می‌تواند نسبت به صلاحیت خود تصمیم‌گیری کند (شمس، ۱۳۸۲: ۳۵-).

مقررات جرح داوران یا ایراد به خروج و تجاوز داور از حدود صلاحیت‌های تعریف شده برای آنها است. انعکاس این قاعده را در بند ۱ ماده ۱۶ «ق.د.ت.ب.ا» و بند ۱ ماده ۱۶ «ق.ن.آ» و ماده ۱۹ «ق.د.چ» و بند ۱ ماده ۶ «م.س» می‌توان به وضوح دید.

۴ مرجع صالح در تعیین اعتبار قرارداد اصلی

قوانین داوری در ایران به داوری‌های داخلی و بین‌المللی تقسیم می‌شود. قانون حاکم بر داوری‌های داخلی مقررات مواد ۴۵۴ تا ۵۰۱ قانون آیین دادرسی مدنی^۱ مصوب ۱۳۷۹ و قانون حاکم بر روابط تجاری بین‌الملل، قانون داوری تجاری بین‌المللی مصوب ۱۳۷۶ است. بین مقررات ناظر بر داوری‌های داخلی و بین‌المللی ایران تفاوت‌هایی در پذیرش اصول «استقلال شرط داوری» و «صلاحیت در تعیین صلاحیت» وجود دارد، که منجر به تفاوت در تعیین مرجع صالح بر رسیدگی به اعتبار قرارداد اصلی، وجود یا اعتبار قرارداد داوری و صلاحیت داور در این دو قانون گردیده است. قانون آیین دادرسی مدنی در خصوص پذیرش یا عدم پذیرش اصول مذکور هیچ مقرر صریحی ندارد. بعضی از حقوق‌دانان با استناد به ظاهر ماده ۴۶۱ «ق.آ.د.م» که عنوان می‌دارد: «هرگونه ایراد نسبت به اصل معامله یا قرارداد راجع به داوری باید ابتدا دادگاه به آن رسیدگی و اظهار نظر کند»، و این‌که این ماده جایگزین ماده ۶۳۶ «ق.آ.د.م» قدیم بوده که به‌موجب آن حل اختلاف ناشی از قرارداد اصلی و شرط داوری در صلاحیت دادگاه قرار گرفته بود، نتیجه گرفته‌اند که، ماده ۴۶۱ نیز موضوع را در صلاحیت دادگاه می‌داند و به اصل استقلال شرط داوری و به تبع اصل صلاحیت در تعیین صلاحیت نظر ندارد (کاتوزیان، ۱۳۷۶: ۱۴۰-۱۴۱). بعضی دیگر معتقدند این ماده به‌هیچ وجه در مقام رد اصول «استقلال شرط داوری» و «صلاحیت در تعیین صلاحیت» نبوده، بلکه این ماده نیز رسیدگی به اعتبار قرارداد اصلی، موافقتنامه داوری و

^۱ از این پس «س» نامیده می‌شود.

۴۶). گروهی نیز استقلال شرط داورى از قرارداد اصلی را تابع قصد طرفین می‌دانند و معتقدند اگر عرف مسلم طرفین یا جامعه حقوقی و یا ادبیات داورى دلالت بر استقلال شرط داورى داشته باشد حتی اگر طرفین جاهل به آن باشند باید این عرف در تفسیر قرارداد داورى مدنظر قرار گیرد. اما اگر چنین عرفی احراز نشود، نمی‌توان به قواعد عمومی قراردادها در امر تبعی بودن اثر شرط از عقد و ظاهر ماده ۴۶۱ بی‌توجه بود و قائل به استقلال شرط داورى بود (اشمیتوف، ۱۳۷۸: ۹۹۲). بعضی نیز نه تنها با استقلال شرط داورى موافق نیستند. بلکه معتقدند ماده ۴۶۱ «ق.آ.د.م» از جمله قواعد آمره بوده، توافق بر خلاف آن اصولاً مجاز نمی‌باشد (سروی، ۱۳۸۹: ۲۰). رویه قضایی داورى‌های داخلی در پذیرش اصول «استقلال شرط داورى» و «صلاحیت در تعیین صلاحیت» متشتت است. به‌عنوان نمونه در پرونده‌ای با خواسته تعیین داور برای حل و فصل اختلافات قراردادی دارای شرط داورى، خوانده در مقام دفاع عنوان می‌دارد: قرارداد اصلی به دلیل عدم پرداخت دو فقره چک منفسخ گردیده، لذا شرط داورى نیز منتفی است. دادگاه با عدم پذیرش استقلال شرط داورى خواسته خواهان را وارد ندانسته حکم به رد درخواست خواهان می‌دهد (فرشچیان و دیگران، ۱۳۸۸: ۲۵۱-۲۵۲).^۱ از رأی مذکور تجدیدنظر می‌شود، دادگاه تجدیدنظر مستند به اصل «استقلال شرط داورى» اعتراض را وارد دانسته پرونده را جهت تعیین داور به شعبه بدوی اعاده می‌کند (فرشچیان و دیگران، ۱۳۸۸: ۲۵۱-۲۵۲).^۲ در پرونده‌ای دیگر خواهان تقاضای ابطال قراردادی را که در ضمن آن شرط داورى شده بود مطرح کرده عنوان می‌دارد: به دلیل ابطال قرارداد اصلی شرط داورى نیز باطل است. اما دادگاه مستند

به اصل «استقلال شرط داورى» مادام که موضوع در مرجع داورى طرح و مورد رسیدگی واقع نشود قابل رسیدگی در مراجع قضایی نمی‌داند و ابطال قرارداد اصلی را موجب بی‌اعتباری شرط داورى به شمار نمی‌آورد. همچنین در پرونده مطروحه در شعبه ۱۵ دادگاه تجدیدنظر استان تهران که نسبت به دادنامه شماره ۶۹۳ مورخ ۹۱/۸/۲۴ صادره از شعبه ۲۲ دادگاه عمومی حقوقی تهران مبنی بر ابطال رأی داور به دلیل فسخ قرارداد اصلی و در نهایت عدم صلاحیت داور صادر گردیده بود، با رد تجدیدنظرخواهی مستند به عدم استقلال شرط داورى رأی معترض‌عنه را تأیید می‌کند (زینالی، ۱۳۹۸: ۱۹۸). بنابراین به‌خوبی روشن است که دادگاه‌ها در این خصوص رویه مشخصی ندارد.

به نظر می‌رسد با توجه به اصل حاکمیت اراده که اساس داورى بر آن استوار است. طرفین با توافق بر داورى اراده ضمنی خود را برای حل و فصل هرگونه اختلاف مربوط به قرارداد از طریق داورى اعلام نموده‌اند. مگر آن که مواردی را استثناء کرده باشند. لذا تفسیر ماده ۴۶۱ «ق.آ.د.م» باید به نفع داورى و در جهت خواست و اراده طرفین صورت گیرد. این امر تحقق نخواهد یافت مگر با پذیرش اصل «استقلال شرط داورى»، ضمن آن که تاریخچه قوانین داورى در ایران گویای آن است که مقنن در سال ۱۳۷۶ با تصویب قانون داورى تجاری بین‌المللی ایران اصول استقلال شرط داورى و صلاحیت در تعیین صلاحیت را پذیرفته است. لذا بعید است سه سال بعد در اصلاحات قانون آیین دادرسی مدنی در سال ۱۳۷۹ بر این اصل نظر نداشته باشد.

بند ۱ ماده ۳۱۶ «ق.د.ت.ب.ا» ملهم از قانون نمونه آنسیترال اصول «صلاحیت در تعیین صلاحیت» و

^۱ دادنامه شماره ۸۸۰۹۹۷۰۳۰۱۲۰۰۷۵۰ مورخ ۸۸/۷/۲۵ صادره از شعبه ۴ دادگاه عمومی حقوقی یزد.

^۲ دادنامه شماره ۸۸۰۹۹۷۰۳۰۲۵۰۱۰۵۹ مورخ - صادره از شعبه ۵ دادگاه تجدیدنظر استان یزد.

^۳ «داور» می‌تواند در مورد صلاحیت خود و همچنین درباره‌ی وجود و یا اعتبار موافقتنامه داورى اتخاذ تصمیم کند شرط

داورى که به صورت جزئی از یک قرارداد باشد از نظر اجرای این قانون به عنوان موافقتنامه مستقل تلقی می‌شود تصمیم داور در خصوص بطلان و ملغی‌اثر بودن قرارداد فی‌نفسه به منزله عدم اعتبار شرط داورى مندرج در قرارداد نخواهد بود.

شرط داوری بود. قرارداد قبل از آن که به تأیید دولت چین برسد، امضاء شده بود. با بروز اختلاف طرف چینی در دادگاه بین‌المللی هوایی زوکو طرح دعوی کرده و دادگاه شروع به رسیدگی کرد. شرکت هنگ‌کنگی با تکیه بر وجود شرط داوری تقاضای توقف رسیدگی و احاله به داوری را کرد. طرف چینی عنوان داشت طبق قوانین جمهوری خلق چین قرارداد سرمایه‌گذاری مشترک زمانی معتبر است که به تأیید دولت چین برسد. بنابراین قرارداد معتبر نمی‌باشد. دادگاه درخواست توقف و دلایل طرف چینی را پذیرفت و نهایتاً رأی بر عدم اجرای شرط داوری داد. نسبت به این رأی در دادگاه عالی خلق گوانگدونگ^۳ اعتراض شد. دادگاه تجدیدنظر رأی دادگاه هوایی زوکو را با این استدلال که شرط داوری جدا از قرارداد اصلی است و عدم اعتبار آن موجب بطلان شرط داوری نیست، نقض کرد. در پرونده دیگری فی‌مابین شرکت ملی فنی واردات و صادرات چین و شرکت منابع صنعتی سوئیس دادگاه بین‌المللی شانگهای اعتبار یک شرط داوری را در قرارداد فروش کالا باطل اعلام کرد. زیرا ثابت شد که فروشنده خارجی خریدار چینی را فریب داده است. لذا قرارداد اصلی به دلیل آن که متقلبانه شکل گرفته است، باطل و شرط داوری نیز به تبع آن باطل است. تصمیم دادگاه شانگهای در دادگاه تجدیدنظر مورد تأیید قرار گرفت. این تصمیم بسیار بحث برانگیز شد برخی مفسران معتقد بودند رأی صادره با اصل استقلال شرط داوری که صراحتاً مورد پذیرش قوانین داوری چین است مطابقت ندارد. بنابراین، ادعای بی‌اعتباری قرارداد اصلی نباید بر اعتبار شرط داوری تأثیر گذارد (Yu & Cao, 2020, 130). قانون داوری چین، مقررات سیتک و قانون داوری تجاری بین‌المللی ایران اصل استقلال شرط داوری را پذیرفته و صراحتاً مرجع صالح در رسیدگی به ایرادات مربوط به اعتبار قرارداد اصلی را در صلاحیت دیوان داوری می‌داند. به این ترتیب قوانین

«استقلال شرط داوری» به صراحت پذیرفته شده و به تمام ابهامات موجود در قوانین حاکم بر داوری‌های داخلی پایان داده است. به موجب این مقرر داورها صلاحیت بررسی و تعیین صلاحیت خود را داشته و در مواردی که توافق‌نامه داوری به صورت شرط داوری منعقد گردیده و قرارداد اصلی به دلیلی باطل، فسخ یا اقاله شده باشد، داور همچنان صلاحیت خواهد داشت تا در مورد اعتبار قرارداد اصلی تصمیم‌گیری کند. این مقرر در جهت اصول و قوانین نوین حاکم بر داوری وضع گردیده و سعی شده تا سر حد امکان از دخالت دادگاه در داوری کاسته و در بر صلاحیت داوری بیفزاید.

قانون داوری چین مصوب ۱۹۹۴ اولین قانون داوری در چین می‌باشد. مقررات این قانون مشتمل بر قوانین داوری داخلی و بین‌المللی بوده، متضمن بسیاری از اصول نوین حاکم بر داوری است (Yu & Cao, 2020, 26 - & kun, 2008). ماده ۱۹ «ق.د.چ» مقرر می‌دارد: «توافق‌نامه داوری به طور مستقل ایجاد می‌شود. اصلاح (تبدیل)، فسخ یا زوال اعتبار قرارداد اصلی، بر اعتبار توافق‌نامه داوری تأثیری ندارد». بنابراین اصل «استقلال شرط داوری» صراحتاً توسط این قانون پذیرفته شده است. در ذیل این مقرر قانون‌گذار تصمیم‌گیری در خصوص اعتبار قرارداد اصلی را به دیوان داوری واگذار نموده و به این ترتیب به «اصل صلاحیت در تعیین صلاحیت» نیز نظر داشته و منطبق با قوانین بین‌المللی عمل کرده است. بند ۴ ماده ۵ «م.س»^۱ نیز اصل «استقلال شرط داوری» را پذیرفته و اعتبار شرط داوری را تحت تأثیر هیچ‌گونه بطلان، فسخ، بی‌اعتباری یا عدم وجود قرارداد اصلی نمی‌داند. بنابراین شرط داوری را معتبر و دیوان داوری را همواره صالح بر رسیدگی به ایرادات طرح شده نسبت به قرارداد اصلی می‌داند. به عنوان مثال در پرونده مربوط به قرارداد سرمایه‌گذاری یک شرکت چینی با یک شرکت هنگ‌کنگی که دارای

^۲ Huizhou^۳ Guangdong High People's Court's^۱ مقررات سیتک را می‌توان در سایت<http://www.Cietac.org.cn/english/rules/rules.htm> مشاهده کرد.

داوری چین منطبق با مقررات بین‌المللی حاکم بر داورى عمل کرده‌است. اما قانون آیین دادرسی مدنی ایران مقرر صریحی در خصوص پذیرش اصل «استقلال شرط داورى» نداشته. این امر موجب بروز رویه‌های متشتت گردیده‌است. بدیهی است اصلاح قانون فوق‌الذکر در جهت پذیرش صریح این اصل می‌تواند موجب پذیرش صلاحیت دیوان داورى برای رسیدگی به اعتبار قرارداد اصلی بوده از تشتت آراء جلوگیری و مقررات داورى داخلی را همسو با قوانین نوین حاکم بر داورى، از امتیازات این اصول که همانا استقلال داورى از رسیدگی قضایی و سرعت در رسیدگی و افزایش صلاحیت‌های داورى است بهره‌مند سازد.

۵ مرجع صالح در تعیین اعتبار موافقتنامه داورى

مرجع صالح در تعیین اعتبار موافقتنامه داورى بر اساس ظاهر ماده ۴۶۱ «ق.آ.د.م» در صلاحیت دادگاه می‌باشد. هرچند بر اساس بعضی تفاسیر پیش گفته این مقرر نیز به جز موارد محدود، موضوع را در صلاحیت داور یا دیوان داورى قرار داده‌است. بنده ماده ۱۶ «ق.د.ت.ب.ا» همسو با قوانین نوین حاکم به داورى مرجع صالح بر رسیدگی به ایراد مربوط به وجود یا اعتبار موافقتنامه داورى را صراحتاً در صلاحیت دیوان داورى می‌دان. بر اساس بند ۳ این ماده داور باید قبل از ورود در ماهیت در خصوص ایرادات مذکور اتخاذ تصمیم کند. مگر آنکه طرفین به نحو دیگری توافق کرده باشند. قانون داورى چین در ماده ۲۰ در مورد مرجع صالح در تعیین اعتبار موافقتنامه داورى عنوان می‌دارد: «زمانی که طرفین قرارداد در مورد اعتبار موافقتنامه داورى شک دارند، می‌توانند درخواستی به کمیسیون داورى برای صدور حکم در این مورد و یا به دادگاه خلق برای رسیدگی ارائه کنند». مذاقه در این ماده گویای آن است که قانون‌گذار چینی نه کاملاً مانند قوانین سنتی موضوع را در صلاحیت دادگاه دانسته و نه منطبق با قوانین نوین حاکم بر داورى تصمیم‌گیری را در صلاحیت

داور یا دیوان داورى قرار داده‌است. بلکه براساس این مقرر دو مرجع دادگاه‌های مردمی چین و کمیسیون‌های داورى را صالح به رسیدگی می‌داند. تصمیم‌گیری کمیسیون‌های داورى در این خصوص توسط رئیس کمیسیون اتخاذ می‌شود. بنابراین قانون داورى چین با صالح دانستن دادگاه مردمی به روش‌های سنتی نزدیک شده و از اصل «صلاحیت در تعیین صلاحیت» فاصله گرفته‌است و با صالح دانستن کمیسیون داورى هرچند تعیین اعتبار موافقتنامه داورى را به داور یا دیوان داورى واگذار نکرده، و از این لحاظ از اصل «صلاحیت در تعیین صلاحیت» فاصله گرفته‌است. اما به اهداف این اصل که استقلال مرجع داورى از مراجع قضایی و افزایش صلاحیت داورى است توجه داشته‌است. این قانون هر چند در تقابل بین تصمیم دادگاه‌های مردمی و نهاد داورى دادگاه‌های مردمی را ارجح دانسته، عنوان می‌دارد: «اگر یکی از طرفین از کمیسیون تقاضای صدور حکم در مورد موافقت نامه داورى کند، در حالی که طرف دیگر از دادگاه خلق تقاضای رسیدگی کند، این دادگاه خلق است که باید حکم نهایی را صادر کند». اما ارجحیت دادگاه‌های مردمی را مشروط بر آن می‌داند که: «اعتراض به اعتبار موافقتنامه داورى قبل از اولین جلسه رسیدگی در دیوان داورى مطرح شود». به عبارتی براساس قانون داورى چین دادگاه‌های مردمی در دو مورد صلاحیت تعیین اعتبار موافقتنامه داورى را ندارند. ۱. اعتراض به اعتبار موافقتنامه پس از اولین جلسه دیوان داورى طرح شده‌باشد (ماده ۲۰ «ق.د.چ»). بنابراین پس از تشکیل دیوان داورى موضوع در صلاحیت نهاد داورى بوده و دادگاه‌های مردمی صلاحیت رسیدگی ندارند. ۲. نهاد داورى قبلاً در مورد صلاحیت تصمیم‌گیری کرده باشد (ماده ۱۳ «ق.د.چ»). محدودیت‌های مذکور موجب کاستن دامنه صلاحیت دادگاه‌ها و افزایش صلاحیت نهاد داورى بوده که در راستای اهداف قوانین نوین حاکم بر داورى می‌باشد (Pisacane, et al, 2016, 19 ; King & Wood, 2012, 3). استناد به این ارجحیت زمانی بکار می‌رود که یکی از طرفین در دادگاه و

کرده با اصلاح مقررات خود به قوانین نوین حاکم بر داورى‌هاى بین‌المللى نزدیک شود. به‌همین لحاظ در بند ۱ ماده ۶ «م.س» عنوان می‌دارد: «سیتک می‌تواند اعتبار توافق داورى و صلاحیت آن در مورد یک پرونده داورى را تعیین کند سیتک می‌تواند در صورت لزوم چنین اختیاری را به دیوان داورى تفویض کند». براساس این مقررۀ تصمیم‌گیری در این خصوص بکلی از عهده دادگاه‌های مردمی ساقط و به عهده سیتک قرار داده شده است. ضمن آن‌که این امکان فراهم آمده تا سیتک در صورت «ضرورت» تصمیم‌گیری را به داور یا دیوان داورى واگذار نماید. به این ترتیب مقررات این سازمان داورى سعی دارد، اصل «صلاحیت در تعیین صلاحیت» را به نوعی در مقررات خود منظور کند. با این حال به دلیل تفاوتی که بین مقررات سیتک و قانون داورى چین در این خصوص وجود دارد. معمولاً سیتک در استفاده از این اختیار با احتیاط عمل می‌کند. ضمن آن‌که مقررات سیتک برای رجوع به دیوان داورى شرط «ضرورت» را مطرح کرده که معلوم نیست در چه شرایطی و بر چه اساسی این ضرورت برای سیتک ایجاد می‌شود. بنابراین عملاً استفاده از این مقررۀ مبهم می‌باشد (Pisacane, et al, 2016, 19). به نظر می‌رسد هر چند قواعد سیتک در ظاهر سعی کرده به این وسیله به قوانین نوین حاکم بر داورى نزدیک شود. اما با وجود شرط مذکور، به استفاده از این تأسیس خیلی اعتمادی نیست. اصلاح قانون داورى چین همسو با قوانین بین‌المللى داورى و رفع تعارضات می‌تواند شرایط استفاده از این تأسیس را بهتر فراهم آورد. نکته حائز اهمیت آن‌که براساس روح حاکم بر بند ۲ ماده ۲۰ «ق.د.چ» و ماده ۱۳ تفسیر دادگاه عالی خلق در مورد برخی از مسائل

طرف دیگر در نهاد داورى ایراد خود را مطرح کرده باشد. اما اگر یکی از طرفین ابتدا در نهاد داورى و سپس همان ایراد را در دادگاه مطرح کند موضوع در دادگاه قابل استماع نخواهد بود. به عنوان مثال در پرونده فی‌مابین شرکت با مسئولیت محدود داتانگ اینترنشنال هنگ‌کنگ (خواهان) و شرکت با مسئولیت محدود گروه سی‌نوسترشنژی (خوانده)^۱، خواهان ادعایی مبنی بر عدم وجود موافقتنامه را مطرح کرد. ایشان ابتدا اعتراض خود را در کمیسیون سیتک طرح و سیتک نیز پرونده را می‌پذیرد. اما هنوز تصمیمی در این خصوص گرفته نشده بود که مدعی هم زمان در دادگاه نیز اعتراض خود را مستند به ماده ۲۰ «ق.د.چ»^۲ طرح می‌کند. دادگاه تصمیم گرفت که خواهان نمی‌تواند همان درخواست را بعد از طرح در سیتک در دادگاه مطرح نماید.

<http://www.cietac.org/index.php?m=Ar>

([ticle&a=show&id=16427&l=en](http://www.cietac.org/index.php?m=Ar&ticle&a=show&id=16427&l=en))^۳ با دقت در منطوق صدر ماده به‌خوبی روشن است که با به‌کارگیری لفظ «یا» هر یک از طرفین فقط حق یک انتخاب را دارند و اگر به سیتک مراجعه کردند نمی‌توانند همزمان به دادگاه مراجعه کنند. اولویت پیش‌بینی شده برای دادگاه در فرضی است که یکی از طرفین در نهاد داورى و طرف دیگر در دادگاه ایراد خود را طرح کرده باشند. در این فرض تصمیم دادگاه ارجح خواهد بود. بنابراین معترض به اعتبار موافقت نامه داورى باید قبل از طرح دعوا تصمیم خود را نسبت به مرجع رسیدگی کننده با دقت اتخاذ کند. چراکه پس از مراجعه راه برگشتی وجود ندارد. موضع مقررات سیتک در این خصوص با قانون داورى چین متفاوت است. سیتک در طی سالهای اخیر سعی

طرف مقابل حکم را بر عهده دادگاه خلق بگذارد، دادگاه خلق، حکم را صادر خواهد کرد. و ایراد يك طرف در مورد اعتبار توافقنامه داورى قبل از اولین رسیدگی دیوان داورى باید مطرح گردد.

³ Civil Judgment (J04 MT [2017] No. 21) issued by Beijing Municipal No. 4 Intermediate People's Court on 24 October, 2017. (Annual Report on International Commercial Arbitration in China, 2017)

¹ Da Tang International (Hong Kong) Limited (the Claimant or Da Tang International) v. Sinosteel Group Shanxi Co., Ltd. (the Respondent or Sino-steel Shanxi)

² اگر يك طرف، با اعتبار توافق داورى ایراد کند، می‌تواند از کمیسیون داورى درخواست نماید که حکمی صادر نماید و یا صدور حکم را بر عهده دادگاه خلق قرار دهد. اگر يك طرف از کمیسیون داورى درخواست نماید که تصمیم‌گیری نماید و

۶ مرجع صالح در تعیین صلاحیت داور یا دیوان داور

صلاحیت داور یک صلاحیت اختصاری ناشی از قرارداد داور است. عدم اعتبار قرارداد داور، خروج یا تجاوز داور از قلمرو آن موجب عدم صلاحیت داور خواهد بود (Zhang, 1999, Para.4&5). به طوری که با بی اعتبار موافقتنامه داور، داور قطعاً صلاحیت رسیدگی نخواهد داشت. اما اعتراض به صلاحیت داور لزوماً اعتراض به توافق نامه داور نیست (Yu, Cao, 2020, 135 & King & Wood, 2012, 3). ضمن آن که قوانین داور برای عادلانه و بی طرفانه بودن داور شرایطی را پیش بینی کرده اند که فقدان این شرایط موجب ایجاد حق جرح برای طرفین و سلب صلاحیت از داوران است. به این لحاظ لازم است، قوانین داور مرجع رسیدگی به ۱. اعتبار قرارداد داور ۲. خروج و تجاوز داور از حدود داور ۳. جرح داور را مشخص کنند. در مورد مرجع رسیدگی به اعتبار قرارداد داور در قوانین ایران و چین قبلاً به تفصیل بحث شد. قانون آیین دادرسی مدنی ایران در خصوص مرجع صالح در رسیدگی به ایراد خروج و تجاوز داور از حدود قراردادی مقرر صریحی ندارد. اما در بند ۲ و ۳ ماده ۴۸۹ این قانون خروج داور از حدود قراردادی را از مصادیق ابطال رأی داور دانسته، تصمیم گیری در این خصوص را به عهده مراجع قضایی می داند. ضمن آن که ماده ۴۷۱ «ق.آ.د.م.» بدون توجه به اصل «صلاحیت در تعیین صلاحیت» به صراحت رسیدگی به ایراد جرح داور را در صلاحیت دادگاه می داند. این در حالی است که قانون داور تجاری بین المللی ایران در بند ۱ ماده ۱۶ ایراد به اعتبار موافقتنامه داور و خروج و تجاوز از

مربوط به اعمال قانون داور چین^۱ آن است که قانون گذار چینی صرف مراجعه طرف ذینفع به نهاد داور را هر چند منجر به صدور تصمیم نیز نشده باشد سالب حق مراجعه به دادگاه مردمی می داند، این چیزی است که در رأی صادره به آن توجه شده و می توان گفت رویه دادگاه های چین در این فرض سلب صلاحیت از دادگاه های مردمی بوده است. در نتیجه قانون داور تجاری بین المللی ایران در خصوص تعیین مرجع صالح بر رسیدگی به ایراد وجود یا اعتبار موافقتنامه داور کامل منطبق با قوانین نوین حاکم بر داور عمل کرده، مرجع رسیدگی را داور یا دیوان داور می داند. قانون آیین دادرسی مدنی در این مورد مقرر صریحی ندارد. این موضوع در رویه مشکلاتی را ایجاد کرده است، که باید در اصلاح قانون مدنظر قرار گیرد. قانون داور چین نیز هنوز با قوانین نوین حاکم بر داور فاصله دارد. چرا که در بعضی شرایط برای دادگاه های مردمی صلاحیت قائل شده است. سیتک این مورد را در صلاحیت رئیس سیتک قرار داده است و به کلی از مراجع قضایی سلب صلاحیت کرده است، به این لحاظ به قوانین نوین حاکم بر داور نزدیک می باشد. هر چند اتخاذ تصمیم در این مورد را به جای داور به رئیس نهاد داور واگذا نموده است، که به نظر می رسد با توجه به سازمانی بودن داور در چین (Cao, 2008, 5) از امتیازات مقررات سیتک محسوب می شود. زیرا ضمن آن که موضوع را از صلاحیت دادگاه ها خارج کرده، شخص ثالثی خارج از مثلث، (داور- خواهان- خوانده) را صالح به رسیدگی می داند، که این امر می تواند موجبات رعایت بیشتر عدالت و انصاف را فراهم کند. هر چند ممکن است از سرعت رسیدگی بکاهد.

Where, after an arbitration institution makes a decision on the effectiveness of an agreement for arbitration, a party concerned applies to the people's court for confirming the agreement for arbitration as effective or applies for revoking the arbitration institution's decision, the application shall not be accepted by the people's court.

¹ Article 13 As required by Paragraph 2 of Article 20 of the Arbitration Law, if a party concerned fails to object to the effectiveness of the agreement for arbitration prior to the first hearing in the arbitral tribunal, and then applies to the people's court for confirming the agreement for arbitration as ineffective, the application shall not be accepted by the people's court.

«صلاحیت در صلاحیت» توجه نداشته و بدلیل ابهام در ماده ۴۶۱ موجب سردرگمی طرفین، داوران و مراجع قضایی در تعیین مرجع صالح شده است. شایسته است در اصلاحات بعدی قانون ضمن توجه به اصل «صلاحیت در تعیین صلاحیت» ابهامات موجود رفع گردد. قانون داورى چین و مقررات سیتک هرچند اصل صلاحیت در تعیین صلاحیت را ملاک قرار نداده است. اما با صالح قرار دادن رئیس سازمان داورى به آثار این اصل ملتزم بوده اند.

۷ نتیجه

از بررسی تطبیقی قوانین داورى ایران و چین در خصوص تعیین مرجع صالح برای رسیدگی به ایرادات مربوط به صلاحیت داور یا دیوان داورى، ایراد به وجود یا اعتبار شرط داورى و ایراد به اعتبار قرارداد اصلی مشخص گردید: قانونگذار ایرانی با بی‌توجهی به اصل «صلاحیت در تعیین صلاحیت» و ابهام در موضع‌گیری نسبت به پذیرش اصل «استقلال شرط داورى» در واقع مراجع قضایی را صالح به رسیدگی به ایرادات مذکور می‌داند. این امر نه تنها به استقلال داورى از مراجع قضایی خدشه وارد کرده است، بلکه بدلیل قرار گرفتن پرونده در جریان دادرسی تشریفاتی مراجع قضایی موجب کاهش سرعت و اطاله رسیدگی داورى در حقوق داخلی ایران شده است. این در حالی است که قانونگذار ایرانی سه سال قبل از آن در تصویب قانون داورى تجاری بین‌المللی مطابق با قوانین نوین حاکم بر داورى صراحتاً اصول یاد شده را پذیرفته و مرجع صالح بر رسیدگی به ایرادات مذکور را داور یا دیوان داورى معرفی کرده است. قانونگذار چینی در تقنین قوانین داورى چین و مقررات سیتک به اصل «استقلال شرط داورى» و آثار اصل «صلاحیت در تعیین صلاحیت» نظر داشته، سعی نموده است استقلال مرجع داورى از مراجع قضایی را مورد توجه قرار دهد. هر چند در مواردی از آن تخطی داشته است. این قانون با توجه به نهادی بودن داورى در چین بیشتر وظایفی را که در قوانین سنتی داورى بر عهده دادگاه قرار دارد به عهده رئیس نهاد داورى قرار

قلمرو قرارداد داورى، همچنین به موجب بند ۱ ماده ۳۵ رسیدگی به جرح داور را در صلاحیت داور قرارداده است. این قانون سعی کرده مطابق با اصل «صلاحیت در تعیین صلاحیت» رسیدگی به کلیه ایرادات را در صلاحیت داور قرار دهد. هرچند در بعضی موارد برای دادگاه نقش نظارت قائل شده است. به عنوان مثال براساس بند ۳ ماده ۱۳ «ق.د.ت.ب.ا» در مواردی که جرح داور رد می‌شود، به طرفین اجازه می‌دهد از طریق دادگاه عمومی مرکز استان درخواست رسیدگی و اتخاذ تصمیم مطرح کنند. این قانون برای کم کردن نقش نظارتی دادگاه، در داورى‌های سازمانی این وظیفه را به عهده سازمان داورى قرارداده است. قانون داورى چین در خصوص مرجع صالح به ایراد خروج و تجاوز داور از حدود قلمرو توافقنامه داورى مقرر مجزایی ندارد. اما به موجب بند ۲ ماده ۵۸ این قانون خروج و تجاوز داور از حدود قرارداد داورى را از مصادیق نقض رأی داور می‌داند و موضوع را در صلاحیت دادگاه‌های واسط مردمی قرارداده است. ماده ۳۴ «ق.د.چ» مصادیقی از عدم استقلال و بی‌طرفی داوران را بیان کرده عنوان می‌دارد: چنانچه داور واجد شرایط مذکور باشد طرفین می‌تواند داور را جرح کنند، براساس این قانون جرح داور در صلاحیت رئیس سازمان داورى قرار دارد. اما هیچ حق اعتراض به تصمیم رئیس سازمان داورى (مانند آنچه در قانون داورى تجاری بین‌المللی ایران وجود دارد) برای طرفین قائل نشده است. مقررات سیتک نیز در نحوه تعیین مرجع رسیدگی به ایرادات مذکور مانند قانون داورى چین عمل کرده بجز در خصوص ایراد به عدم اعتبار موافقتنامه داورى که صلاحیتی برای دادگاه‌های مردمی قائل نشده و موضوع را صرفاً در صلاحیت رئیس سیتک می‌داند (Pisacane, et al, 2016, 25). بنابراین قانون داورى تجاری بین‌المللی ایران بیشترین تطابق را با قوانین نوین حاکم بر داورى داشته، ضمن آن‌که کلیه موارد از جمله خروج و تجاوز داور از حدود قرارداد داورى را نیز مد نظر قرارداده است. به این ترتیب هیچ ابهامی در این مورد وجود ندارد. قانون آیین دادرسی مدنی به اصل

دادگاه‌های مردمی به کلی سلب صلاحیت کرده موضوع را به غیر از ایراد به اعتبار قرارداد اصلی که در صلاحیت داور یا دیوان داور می‌داند، در بقیه موارد در صلاحیت رئیس سیتک قرارداده‌است. به این ترتیب سیتک مقررات خود را به قوانین نوین حاکم بر داور نزدیک کرده‌است. از آنجا که طرح ایرادات از موضوعات مبتلا به در داور می‌باشد، واضح و شفاف بودن مواضع قانون‌گذار در خصوص مرجع صالح باعث جلوگیری از سردرگمی طرفین و مراجع رسیدگی کننده بوده، از طرح ایراد در مراجع غیر صالح که موجب اطاله رسیدگی است جلوگیری می‌کند. بنابراین پیشنهاد می‌شود در قانون‌گذاری‌ها یا اصلاح قوانین اولاً مرجع صالح برای طرح ایرادات به طور شفاف معرفی گردد. ثانیاً مرجعی صالح شناخته شود که موجب استقلال هرچه بیشتر داور از مراجع قضایی، انجام هرچه سریع‌تر داور و گسترش صلاحیت داور یا دیوان داور گردد. همچنین پیشنهاد می‌شود در داورهای موردی، داور یا دیوان داور و در داورهای سازمانی، رئیس سازمان داور صالح به رسیدگی باشند.

داده‌است. به طوری که ایراد به اعتبار قرارداد اصلی را با حمایت اصل استقلال شرط داور و استفاده از اصل صلاحیت در تعیین صلاحیت مطابق قوانین نوین حاکم بر داور در صلاحیت داور یا دیوان داور می‌داند. قانونگذار چینی اتخاذ تصمیم در خصوص ایراد اعتبار قرارداد داور را برخلاف بسیاری از قوانین نوین حاکم بر داور بر عهده رئیس نهاد داور و در موارد محدودی دادگاه‌های مردمی قرارداده است. این قانون ایراد به صلاحیت داور یا دیوان داور را در موارد خروج و تجاوز داور از حدود قراردادی در صلاحیت دادگاه‌های واسط مردمی دانسته و ایراد به عدم استقلال یا بی‌طرفی داور را در صلاحیت رئیس سازمان داور می‌داند. هر چند قانون داور چین داور یا دیوان داور را در این موارد صالح نمی‌داند، اما با سلب صلاحیت از مراجع قضایی به جز در موارد محدود (همین موارد محدود نیز از نقاط ضعف قانون داور چین به حساب می‌آید) موجبات استقلال داور از مراجع قضایی و افزایش سرعت در رسیدگی را فراهم آورده‌است. سیتک با اصلاح قوانین خود در این مورد از

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

منابع

- Abedi, M. (2006). Competence Jurisdiction et Competence Arbitration International Law Review, 35, 89-146 [**In Persian**].
- Annual, Report on International Commercial Arbitration in China, 2017
(<http://www.cietac.org/index.php?m=Article&a=show&id=16427&l=en>).
- Bahrami, B. (2000). Procedure Civil. Tehran. Behnami
- Cao, L. (2008). Rule of Law in China: Chinese Law and Business CIETAC as a Forum for Resolving Business Dispute, The Centre for Socio-Legal Studies, University of Oxford, www.fljs.org.
- Carbonneau, T.E. (2010). Carbonneau On Arbitration: Collected Essays, USA. Jures
- China National Technical Import and Export Corp. v. Swiss Industrial Resources Co. Inc. [1988] Hu Zhong Jing Zi No. 30, 11 October 1988, reported in SPC Cases Reports, Issue 1, 1989
- Civil Judgment (8809970301200750) Dated 2009/10/17 Issued by The General Court of Law Yazd [**In Persian**].
- Civil Judgment (8809970302501059) Issued by Appeal Court of Law Yazd. [**In Persian**].
- Civil Judgment (9009975110200772) Dated 2011/9/29 Issued by The General Court of Law Mashhad. [**In Persian**]
- Civil Judgment (J04 MT [2017] No. 21) issued by Beijing Municipal No. 4 Intermediate People's Court on 24 October, 2017. (Annual Report on International Commercial Arbitration in China, 2017).
- Emami, H. (1996). Civil Law. Vol: 6. Press: 7. Tehran, Eslamei. [**In Persian**].
- Eskini, H. (2004). Commercial Law Generalities, Commercial Acts, Merchants and Organization of Commercial Activity. Tehran. Samt. [**In Persian**].
- Farshchian, M., & Deputy of Judiciary Education & Darvishzadeh, M. (2009). Collection of Judicial Sessions (24). Publisher Qaza. [**In Persian**].
- <http://www.Cietac.org.cn/english/rules/rules.htm>. .
- <http://www.cietac.org/index.php?m=Article&a=show&id=16427en>.
- <http://www.cietac.org/index.php?m=Article&a=show&id=2399&l=en>
- Jafarian, M. (1994). Reflection on International Arbitration (1). Majlis and Pashooesh. 13. 109-142 [**In Persian**].
- Jacobs, M s. (1994). "The Separability of The Arbitration Clause", The Australian Law Journal, 68, 618-639

- Jahanian M., & Shahbazinia M. (2019). Application of the competence-competence principle in arbitrability of claims, comparative analysis of Iranian and American law. *Comparative Law Researches*. 23 (2). 33-56 [**In Persian**].
- Joneydi, L. (1997). *Applicable Law in International Commercial Arbitration*. Tehran Dadgostar Publication [**In Persian**].
- Joneydi, L. (1999). *A Critical and Comparative Study of Commercial Arbitration Act (of Iran)*. Tehran. University Tehran [**In Persian**].
- Katouzian, N. (1997). *Iranian Civil Law General Principles of Contracts*. Vol:1. Tehran. Bahman Borna Publishing [**In Persian**].
- Katouzian, N. (2004). *Elementary Courses of Iranian Civil Law*. Vol:1. Tehran. Bahman Borna Publishing [**In Persian**].
- Khodabakhshi, A. (2020). *Arbitration Rights and Related Claims in Judicial Procedure*. Press7. Tehran. Publishing Company. [**In Persian**].
- King, H. T. & Wood Mallesons. (2012). "Dispute Resolution Group. King HT, Wood Mallesons" Dispute Resolution Group. *The Validity of Arbitration Agreements under Chinese Law*. available at <https://www.chinawalawinsight.com>.
- Kronke, H. & Nacimiento, P. & Otto, D. & Christine Port, N. (2010). *Recognition and Enforcement of Foreign Arbitration Award: Aglobal Commentary on the New York Convention*. Netherland: Kluwer Law International.
- Kun, F. (2008). "Arbitration in China: Practical, Legal Obstacles and Reforms", *Icc International Court of Arbitration Bllletin*.19(2), 25-40
- Li, H. China Insights. (<http://arbitrationblog.kluwerarbitration.com/2020/04/12/interviews-with-our-editors-china-insights-from-dr-li-hu-of-cietac/>)
- Lin, M. (2007). "Beijing Court upholds CIETAC Award in favour of Foreign Party", *Asian Dispute Review*. 9(4), 137-138
- Mafi, H., (2018). *A Commentary on International Commercial Arbitration Act of Iran*. Press2. Tehran. University of Judicial Sciences and Administrative Services. [**In Persian**].
- Mafi, H., & Eshaghi, M. (2023). Obstacles to Recognition and Enforcement of New York Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards (1958) and International Commercial Arbitration Act of Iran (1995). *Comparative Law Quarterly*. 7(1). 151 - 168. <https://doi.org/10.22080/lps.2022.24482.1418> [**In Persian**].
- Miller, J. (2013). "International Commercial Arbitration in China: Locating the

- Development of CIETAC in the Context of International and Domestic Factors", Dalhousie Journal of Legal Studies. 22. 76-100
- Nikbakht, H. (2019). Interntional Commercial on Arbitration "Arbitration Procedure". Press3. Tehran. The Institute for Trad Studies & Reserch. [**In Persian**]
- O. Kostrzewa, B. (2006)."China International Economic Trade Arbitration Commission in 2006: New Rules, Same Results". Washington International Law Journal Washington International Law Journal. 15(2). 518-541
- Pisacane, G., & Murphy, L., & Zhang, C. (2016). Arbitration in China (Rules Perspectives), 1th edn, Springe.
- Safai. S.H. (1998). A Few Words About The Innovations and Shortcomings of The International Commercial Arbitration Law. Law and Political Science. 40. 5-39 [**In Persian**]
- Sarvi, A. (2019). Practical Approach to The Issue of Arbitration in Iranian Law. Press1. Publisher Fekrsazan. [**In Persian**]
- Shams. A. (2003). Arbitration Agreement and Court Jurisdiction. Law Reserch Magazine. 37. 9-44 [**In Persian**]
- Susler, O Zlem (2009)." the jurisdiction of the Arbitration Tribunal: A Transational Analysis of the Negative Effect of Competenc", Macyuaric Journal of Busines Law, 6. 119-145
- Wallace, I. N. D. (1990), "Control by the Courts: A Plea for More, Not Less", Arbitration International.6 (3). 253-267
- www.cietac.org.
- Yu, J., & Cao, L. (2020). A Guide to the CIETAC Arbitration Rules. Oxford University
DOI:10.1093/law/9780199671717.001.0001.
- Zeraat, A. (2007). The Provision of The Civil Procedure Law. Press:3. Tehran. Qoqnoos. [**In Persian**]
- Zeynali, T. (2019). Law Suits For Annulment of Arbitration Award in Court. Tehran. Cheragh Danesh. [**In Persian**]
- Zhang, X. (1999). "Arbitration in China: A Legal Over view", Murdoch univer-sity Electronic Journal of law. 6(3) Available at
(<http://www5.aus-tlii.edu.au/au/journals/MurdochUeJLLaw/1999/23.html>)